

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni; za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krome na leto. — Posamezne številke 20 vin.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 30 h od enostopne petit - vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 26. julija 1909.

C. kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.648

Vsebina: Deželna vinarska zadruga. Iz Splošne Zveze avstrijskih kmetijskih zadrug Gospodarski in socialni pomen kmetijskih zadrug v Nemčiji. Stroji v kmetijstvu. Gospodarske črtice z Danskega osobito razvoj njenega mlekarstva. Zadružni pregled. Vprašanja in odgovori. Gospodarske drobtine. Kujiževnost. Občni zbori. Pregled poslovanja hranilnic in posojilnic.

Deželna vinarska zadruga.

Ljubljana, julija 1909.

Po prizadevanju kranjskega deželnega odbora se je osnovala dne 22. julija v Ljubljani velika zadružna organizacija kranjskega vinogradništva. Medtem, ko je malone že popolnoma gospodarsko združen kranjski kmet, zaostali so vinogradniki. Umevno. Trtna uš jim je uničila pred leti trto. Minula so leta, predno so zopet obnovili vinograde. Imeli so seveda veliko škodo. Zato pa na gospodarsko združevalnem polju kranjski vinogradniki niso tako napredovali kakor so napredovali drugi kranjski kmetje. Ustanovitev „Deželne vinarske zadruge“ je bila tem nujnejša, ker se bore danes naši vinogradniki, bodisi že vipavski ali dolenski, s težko vinsko krizo. Revez ne more spraviti v denar svoje vinske kapljice. V tem oziru bo šla nova zadruga na roko. Poiskati mora in bo poiskala našemu vinogradništvu novih odjemalcev in dati razprodaji našega domačega vina moderno obliko. Ravno tako važen namen pa ima nova deželna okvirna zadruga tudi, ker bo morala združiti v svoje

okvirje vse krajne vinarske zadruge, ki se imajo ustanoviti. Upamo, da nova gospodarska zadruga v najkrajšem času izvrši svojo zadačo, kranjskim vinogradnikom v korist.

Ustanovni shod nove zadruge je bil primeroma prav dobro obiskan. Vršil se je v veliki dvorani „Uniona“. Zborovanja se je udeležilo več državnih in deželnih poslancev, županov, zastopnikov zadrug in vinogradnikov.

Zborovanje je otvoril v imenu proponentov deželni odbornik grof Barbo, ki je izvajal: Trtna uš, ki nam je uničila vinograde, je premagana. Vinogradi so obnovljeni in rode bogato žlahtno vinsko kapljico. Žlahtna naša kapljica lahko tekmuje z drugimi vini. Naš kranjski cviček je na dobrem glasu. Potihnil so glasovi, češ, da je zanj vstvarjeno le kranjsko grlo. Naš trud pri obnovitvi vinogradov se je tako izplačal, da imamo zdaj preveč vina in ga vinogradnik ne more spraviti v denar. Padla je tudi cena vinu. Gledati moramo, da cena vina še bolj ne bo padala. Vsi se veselimo boljšega časa, a skrbeti moramo, da se reši

iz krize, v kateri se nahaja zdaj naš vinogradnik, ker ne more prodati vina. Deželni odbor ima resno voljo, da pomore vinogradnikom. Sklical je zato enketo veščakov, da poižve, kako dvigniti stanje našega vinogradništva. Enketa je izjavila, da je le v združenju vinogradnikov moč. Izvolila je enketa ožji odbor, ki mu je naročila, naj izdela pravila za „Deželno vinarsko zvezo“. Ožji odbor je izdelal pravila, ki jih je potrdilo in vpisalo v združni register deželno sodišče. Pravila bo prečital c. kr. kletarski nadzornik Gombač.

O pravilih nove zadruge poroča g. nadzornik Gombač, ki navaja nekoliko zgodovine našega vinogradništva. Okolu leta 1894. in 1895. je uničila trtna uš trte našemu vinogradniku. S pomočjo države so se obnovili vinogradi. Povzdignilo se je pridelovanje vina, ki je imelo višje cene kakor danes, ko so že padle pri dolenskih vinih na 15, 14 in 12 krajcarjev pri litru, pri vipavskih pa na 14, 12 in 10 krajcarjev. Veliko konkurenco delajo kranjskim vinom istrska in dalmatinska vina, izginila so pa tirolska vina iz naših kleti. Delajmo na to, da pride naš kranjski pridelek v naše kleti. Ko se še spomni enkete, preide na pravila. Namen novi zadruzi je, da pospešuje prodajo vina. Ustanavlja naj v ta namen združne kleti, vinotoče, razstave, vinske poskušnje, vinske sejme. Vinska kupčija naj se posreduje s potniki. Združne kleti se bodo ustanovljale po deželi, v Ljubljani se ne ustanovi takoj z ozirom na ogromne stroške. Vinotoči se bodo pa morali ustanovljati po nevinorodnih krajih na Koroškem, Češkem, v Bukovini in drugod. Reklamni odbori bodo imeli namen, da poiščejo in priporoče dobra vina zadruzi, kakor tudi nakup kletarskega orodja.

Vpisnina znaša 10 kron, delež pa 20 kron. Vsak združnik mora imeti en delež. Jamči s trikratno vsoto vzetih deležev. Vsak združnik ima do 50 deležev po 1 glas. Načelstvo obstoja iz načelnika in njegovega

namestnika, ki ju voli občni zbor in iz 12 odbornikov. Nadzorstvo in razsodišče imata po pet članov. Občni zbor se skliče enkrat na leto do 15. junija. Po potrebi, če to zahteva ena desetina združnikov ali nadzorstvo, se skliče izredni občni zbor. Občni zbor se prijavi 14 dni prej v ljubljanskih dnevnikih.

Nek udeležnik je hotel zanesti politiko v to strogo gospodarsko podjetje, dasiravno je navidez svaril pred takim početjem. Zato je pa tudi dobil odgovor kakor ga je zaslužil.

V odbor so bili soglasno izvoljeni: za načelnika drž. poslanec dr. Janko Hočevnar, za njegovega namestnika grof Barbo, za odbornike: Franc Miklavčič, posestnik Sv. Križu pri Litiji, ravnatelj šole na Grmu Rohrman, oskrbnik Davorin Vukšinić, Metlika, Frančišek Uršič, Vipava, kom. svetnik drž. poslanec Povše, posestnik Prijatelj, Tržišče, župan Rihard Ferjančič, Goče, župan Janez Kerin, Sv. Križ pri Kostanjevici, župan Josip Zorc, deželni poslanec Mandelj, grof Margheri, Lackner, Črnomelj; v razsodišče učitelj Mrcina, Vipava, deželni poslanec Mirko Perhavec, črnomeljski župan Matija Skubic, Viljem Pfeifer, pos. Leopold Dekleva; v nadzorstvo pa: dekan Matija Erzar, Semič, dež. posl. F. Matjašič, dekan Schweiger, dež. posl. Ravnikar, dež. odbornik dr. Pegan. Sklene se, da se gg. vinogradniška in kletarska nadzornika stalno kot izvedenca povabita k vsem sejama načelstva.

Viljem Pfeifer priporoča poizkuševalne kleti in priporoča, naj se zopet oživi poizkuševalna klet v Ljubljani. Natlačen iz Metlike priporoča, naj se podpira ustanovitev novih zadrug in podružnic osobito v Beli Krajini, ki ječi pod pezo vinske krize. Lani se je pridelalo veliko vina, a se ne more prodati, ker konkurirajo Hrvatje s še nižjimi cenami. Boji se, da padejo vinske cene še bolj, kot so padle. Priporoča samostojno filijalko za Belokrajino. C. kr. kle-

tarski nadzornik omenja, da se bo pred vsem gledalo na ustanovitev podružnic v Semiču, Metliki, Črnomlju. Na dr. Peganov predlog se sklene, da v svrhu konstitucije skliče razsodišče učitelj Mrcina, nadzorstvo pa deželni poslanec Matjašič. Deželni poslanec Mandelj naglaša: Glavna naloga nove zadruga bo, da se spravi kolikor mogoče veliko vina na Češko in v druge kraje. Konkurrirala ne bo zadruga domačim gostilničarjem. Delala bo marveč zadruga na to, da se spravi kolikor mogoče veliko vina v druge kraje.

Dež. odbornik dr. Lampe izvaja: Dežela Kranjska je veliko žrtvovala, da so se po trtni uši uničeni vinogradi obnovili. Drugi korak, da se bode vino tudi razpečavalo, smo storili danes z ustanovitvijo zadruga. Kakor je dežela prej podpirala obnovljenje vinogradov, tako bo podpirala novo zadrugo. Najvišja subvencija pa ničesar ne pomenja, ako zadruga sama ne bo delovala. Prosi novi odbor, naj se z veliko vnemo oprime dela, kupčije, kalkulacije, da se bo izpečalo vino. Ustanovitev zadruga je pa samo začetek. Največji pomen mora pa zadobiti zadruga po agitaciji. Duh skupnosti je glavna stvar. Zadruga mora delovati s poukom med ljudstvom. Delo bo težavno, ker je okoliš cela dežela. Oživiti mora deželna zadruga misel za lokalne organizacije. Potrebno je, da se kakor so se že Vipavci, tudi Belokranjci in Dolenjci združijo v krajne zadruga. Ustanovljena zadruga je okvir, pod katere okriljem naj se združi kranjski vinogradnik.

Po dr. Lampetovem govoru se nihče ne oglasi. Zadržni podpredsednik grof Barbo zato zaključi zborovanje, se zahvali udeležencem in naznani, da dokler ne bo imela nova zadruga lastne pisarne, naj se naslovljajo vsi dopisi kakor tudi naznanila deželnemu odboru, ker bosta oskrbovala tekoče zadržne posle začasno zadržni ko-

misar dr. L. Pogačnik in c. kr. kletarski nadzornik Gombač.

Zadržni komisar dr. L. Pogačnik je naznanil zboru, da se je vpisalo 60 članov z 253 deleži. Vplačalo se je med vpisovanjem 430 kron vstopnine in 1600 kron deležev.

Iz «Splošne Zveze avstrijskih kmetijskih zadrž».

Načelstvo te za razvoj avstrijskega zadržništva velevažne osrednje zadržne organizacije je imelo dne 15. julija sejo, pri kateri se je obravnavalo o mnogih za zadržništvo pomenljivih zadevah. Splošna Zveza je letos pravila izpremenila v toliko, da bo odslej namesto enega imela 4 podpredsednike, ki so bili na njenem občnem zboru dne 26. junija izvoljeni. Med njimi sta tudi predsednik Zadržne Zveze v Ljubljani, dr. J. Ev. Krek in podnačelnik vélike češke zadržne zveze v Pragi, kaplan Franc Kroiher. Vsak izmed podpredsednikov bo posloval četrt leta; vrstili se bodo po abecednem redu.

Izmed tvarin, o katerih se je obravnavalo, omenjamo na kratko sledeče.

Glede na prodajo poljedelskih pridelkov vojaštvu se je sklenilo, da se skliče pričetkom meseca avgusta zopetna konferenca v posvet.

Svoj čas je bila Splošna Zveza sklenila urediti statistiko avstrijskega kmetijskega zadržništva. Sedaj imamo nepopolno delo, ki ga izdaja osrednja statistična komisija, katere publikacije so dokaj pomanjkljive. Vzorec za posojilniško štatistiko je že izdelan in se mu je pritrdilo. Vodil bo to delo Slovenec Čebular. Mimogrede bodi tudi omenjeno, da je Splošna Zveza poleg Čebularja nastavila za konceptno delo Hrvata dr. Radića iz Dalmacije.

S sindikatom za kali se je sklenilo stopiti v dogovor. Izvoljen je bil v ta namen

tudi poseben pododbor, ki ima nalogo voditi pogajanja in skušati doseči čim najugodnejše pogoje pri nakupu.

Zelo dobro deluje tarifni oddelek Splošne Zveze. Prav bi bilo, ko bi se ga zveze splošno še bolj posluževale nego doslej.

Revizije pri včlanjenih zvezah je doslej izvrševal samo podpredsednik Faschingbauer, odsedaj jih bosta izvrševala tudi predsednik baron Störeck, tajnik dr. Neudörfer in uradnik Otto Riha.

Jeseni se pričetkom meseca oktobra ustanovi združni tečaj, ki bo prvo leto trajal tri mesece, kasneje pa po 6 mesecev. Predsedstvu se je predložil tudi načrt o uredbi tega tečaja, da ga izvede.

Spomladi se bo priredil združni shod na Dunaju v deželnem dvorcu. S tem shodom obenem se bo vršila tudi konferenca revizorjev iz vse Avstrije.

Dalje se je sklenilo ustanoviti za vso državo veliko osrednjo gospodarsko zvezo, ki bi se bavila s trgovskimi posli, zraven pa tudi oskrbovala izravnavo denarnega prometa med posameznimi zvezami in osrednjimi blagajnami. Tak zavod se ustanovi na Dunaju ali v obliki zadruga ali kot trgovska družba z omejeno zavezo. Članice bi mogle postati samo združne zveze; Splošna Zveza bi pristopila s svojim deležem in bi si zagotovila zastopstvo v načelstvu in nadzorstvu. Upati je, da se tudi država udeleži takega podjetja z znatnim deležem. Načrt o tem podjetju se je izročil načelstvu, ga ga podrobno izdela in potem predloži prihodnji seji.

Gospodarski in socialni pomen kmetijskih zadrug v Nemčiji.

2. Nakupovalne zadruga.

Tudi nakupovalne zadruga so velikega pomena za poljedelca. Ako se združnim potom kupuje, se kupi ceneje, dovažanje stane manj, se jamči za pristno in dobro

blago, in ima dobrodejen vpliv v kmetijsko-tehničnem oziru. Vzgojevalno vpliva na ljudi tudi to, da plačajo takoj ali vsaj kmalu kupljeno blago.

a) Cenejši nakup.

Samoobsebi se razume, da se cenejše kupi in da prevažanje manj stane, ako se to vrši v velikih množinah. Ako se več vagonov blaga kupi, je gotovo cenejše kakor če se kupi le nekaj stotov. Tudi transportni stroški so manjši. Zadruga ne gleda na lastni dobiček, ampak na to, da nudi združnikom kolikor mogoče veliko koristi; zadovolji se z malim dobičkom, zlasti ker odborniki večinoma svoj posel zastonj opravljajo. Ta korist je tem večja, čim več zadrug se združi v centrale (osrednje nakupovalne in prodajalne zadruga). Taka gospodarska centralizacija je velika moč, katero razni prodajalci in prekupci morajo upoštevati, doseže najugodnejše cene in kupne pogoje, izrabi tudi po strokovnem vodstvu ugodne tržne konjunktore.

Le en zgled! Ustanovitelj kmetijskih zadrug na Pomeranskem Knebel Doeberitz pravi: „Preden smo ustanovili zadruga, smo morali plačati za živinsko sol 2·25 M.; ko smo pa zadruga osnovali, smo imeli še vedno lep dobiček, kljubu temu da smo prodajali sol za 1·30 M. Kajnit so prodajali po 2 M., mi smo ga kupili po 1·35 M. ter imeli pri tem še 3% dobička. Mali kmet je preje kupoval superfosfat po 9·50 M. brez garancije pristnosti, medtem ko mi sedaj na drobno prodajamo popolnoma pristno blago po 5·60 M. Torej pri enem samem stotu so ljudje imeli 4 M. dobička.“

b) Jamstvo za pristnost blaga.

Posamezni mali kmet ne more dati kemično preiskati gnojila in drugih potrebščin, ker bi ga preveč stalo. Pa mnogi kmetje nimajo še nikakega smisla za kaj takega. In vendar se dobi mnogo nepoštenih tvrdk, ki slabo, ponarejeno blago prodajajo

za dobro. Mnogi časopisi so odkrili v tem oziru razne goljufije. Iz Hessenskega se je leta 1906 poročalo, da je neki trgovec „po lastnem receptu“ delal gnojila, ki so imela le 2,3% fosforove kisline ter 1,74% kalija. To zmes je prodajal po 6 M. stot, ki pa je v resnici bil le 0,73 M. vreden. Potemtakem je delal trgovec z 700% dobička. Podobnih goljufij se mnogo dobi. Škodo je imel pri tem kmet, ker je predrago plačal svoje potreščine.

Tako oškodovanje zamore preprečiti le zadrugi nakup blaga. Zadruga ali njih centrale zamorejo kupiti zajamčeno pristno blago ter dajo lahko preskušati kupljeno blago. Centralne nakupovalne in prodajalne zadruga državne zveze so od 70.000 vagonov blaga dale 20.000 krat preskušati. Pri teh 20.000 preskušanjah se je pokazalo, da je bilo $\frac{1}{3}$ pošiljatev manj vrednih. Zato se je moralo plačati 225 674 M. odškodnine. Zadruga čedalje pogosteje dajejo dobave v preskušnjo, kar je hvalevredno.

e) Plačevanje v gotovini.

Delovanje zadrug upliva zelo blago-dejno tudi radi tega, ker se člani navajajo, da kupljeno blago takoj v gotovini plačajo ali da vsaj v najkrajšem času poravnajo svoj dolg. V tem oziru so razni prekupeci kmetu veliko bolj postrežljivi, ker mnogo-krat celo denarja nočejo od kmetov sprejeti, samo da postanejo ti odvisni od prekupecev, ki jih potem lahko izžemajo.

Državna zveza dela na to, da se točno plačuje. Poslovni red mnogih zadrug predpisuje, da se mora kupljeno blago v 20 do 30 dneh plačati.

Točno plačevanje je velikega gospodarsko-vzgojnega ter vpliva na posamezne odjemalce, pa je tudi velikega gospodarskega pomena za zadruga in njih centrale. Ker dobe zadruga prodano blago točno plačano, potem tudi same v gotovini plačajo kupljeno blago in tako lahko dosežejo bolj ugodne kupne pogoje.

d) Pospeševanje kmetijske tehnike.

Zadruga zelo pospešujejo nabavo umetnih gnojil in drugih kmetijskih potrebščin. Veda, strokovni listi in razna društva so dajala teoretičen poduk, zadruga so podale prakso. List „Erfurter Raiffeisenbote“ piše o občini Alshausen-Sieverhausen v Braunschweigu: „Žetve so bile preje tam zelo slabe, seno je bilo radi pomanjkanja apnenca zelo redko, v hlevih je bila slaba živina. Sedaj so pa naši travniki popolnoma drugačni, ker smo v zadnjih letih porabili letno na našem polju 5000 stotov gnojnega apna, 800 stotov tomaževe žindre, 1000 stotov amonjakovega superfosfata, 500 stotov čilskega salpetra; sedaj bujno uspeva detelja, fižol in drugo rastlinstvo in v naših hlevih stoji sedaj lepo rejena živina!

Stroji v kmetijstvu.

II. Strojne zadruga.

Izmed vzrokov, ki kmeta zadržujejo, da bi vpeljal v svoje gospodarstvo več strojev, bi navedli zlasti sledeče:

1. Kmet strojev ne pozna, ker jih najbrž še nikdar ni videl.

2. Kmet nima denarja, da bi si nabavil modernih strojev.

3. Kmet nima dovolj dela, ki bi moglo v stroj naloženi kapital zadostno obrestovati.

Pouk na kmetijskih šolah, specialni kurzi v zvezi z demonstracijami, zlasti pa še kmetijske razstave so najbolj pripravna sredstva razširjati poznavanje strojev. Kmetijskih šol imamo Slovenci malo, te so slabo obiskane. Tudi tečajev, kjer bi se bilo razpravljalo o strojeslovju v kmetijstvu, naši kmetje dosedaj niso še imeli prilike obiskovati. Razstave so pri nas redke prikazni, če se kje taka priredi, igrajo stroji, če se sploh razstavijo, kaj postransko vlogo.

Kar se denarja tiče, pač naš kmet nima ali vsaj v kratkem ne bode imel vzroka tožiti, da ne more priti do denarja, ki bi

mu omogočil nabavo stroja. Slovenske dežele so že tako na gosto obsejane z denarnimi zadrugami, da vsakdo brez posebnega truda lahko pride do potrebnega denarja in sicer, kar je posebno važno, pod ugodnimi vračilnimi in obrestnimi pogoji.

Naše hranilnice in posojilnice po deželi bodo gotovo z odprtimi rokami prišle na pomoč takim, ki hrepene po napredku in izboljšanju svojih gospodarstev. One bodo na tak način služile svojemu prvemu namenu in boljšale gospodarske razmere med svojimi člani, na drugi strani pa bo ravno nabava strojev dala našim malim denarnim zavodom, kakor so rajfajznovke, priliko pri njihovih članih nabrati denar takoj doma obrestonosno naložiti. Tako porabljen kapital je gotovo najplodonosnejše, najvarnejše in tudi najobčekoristnejše naložen. Vsako premikanje kapitala iz domačega kraja stane denarja, in tudi podjetniški dobiček iz kapitala odpade domačemu kraju. Denar torej, kakor razvidno, ne bode delal preglavice.

Težje, kakor vprašanje po denarju, pa je vprašanje po delu pri malem posestniku, ki naj bi ga stroj opravljal, da bi zaslužil obrestovanje in amortizacijo glavnice. To slednje je nujno potrebno, ker drugače bi tvoril stroj pri kmetovalcu nekako razkošje, bi ga napravil lenega in njegovo gospodarsko stališče le še poslabšal. Iz zadrege nas tu reši sredstvo, ki se je v kmetijstvu še vedno izkazalo kot najboljše in najzanesljivejše, t. j. organizacija.

Po naprednih deželah so se stroji takoj vpeljali v kmetijstvu, kakor hitro so se izkazali kot dobičkanosni. Če posameznik sam ni mogel kupiti stroja, ali če mu ni mogel dati dosti opravila, združilo se je več posestnikov, ki so stroj na skupni račun kupili in ga potem zastonj med seboj rabili. To obliko imamo še sedaj zelo razširjeno po spodnjem Bavarskem, zgornjem Avstrijskem, kjer so zlasti parne mlatilnice v tej obliki razširjene. Tudi oblika posojevanja

strojev se še kaj pogosto najde. Jeden si stroj omisli in ga potem proti plačilu posojuje. Ta oblika je zlasti v Nemčiji razširjena ne samo pri malih posestnikih ampak tudi pri večjih in velikih, ki se velikih mlatilnic in zlasti še raznih plugov poslužujejo v tej obliki.

Navedene oblike pa so veljale tako dolgo, dokler se ni našlo primernejše za skupno uporabo kmetijskih strojev. Ta oblika je nastala med malimi kmeti za male kmete, je torej gotovo umerjena vsestranskim potrebam malega posestnika. Tudi se je tekom svojega že nad pol stoletja dolgega obstanka izkazala še vedno kot najboljša in še v nobenem slučaju ni odpovedala. Imenuje se ta oblika zadruga.

Že na začetku razvoja zadrugništva so se jele ustanavljati strojne zadruge, da še celo prej so že obstojale strojne organizacije. Primerno potrebam so se te strojne zadruge kaj hitro razvile in je njih število zlasti po nekterih nemških državah zelo narastlo. Tako imamo samo v kraljestvu Bavarskem l. 1900 že nad 600 takih strojnih organizacij. To pa niso nikake legitimne v zadrugni register vpisane zadruge, ampak so to proste zadruge, za katere veljajo zakoni o družbah, pa z zadrugnim zakonom nimajo nič opraviti. Ker pa daje zadrugni zakon zadrugam neprecenljive ugodnosti, zato se od novejšega časa dalje v Nemčiji strojne organizacije ustanavljajo kot pravilne, legitimne vpisane zadruge, če tudi so zahteve zadrugnega zakona precej težavne in stroge.

V Avstriji je zadrugništvo novejšega in najnovejšega datuma in proste strojne organizacije sploh niso prišle do razvitka, zato imamo v Avstriji večino strojnih zadrug v obliki pravilnih v register vpisanih zadrug. Najbolj so razširjene v češkem delu češkega kraljestva. Kar se strojnega zadrugništva tiče, prekašajo Čehi ne samo vse avstrijske pokrajine, kjer povsod je še težko govoriti o strojnih zadrugah, ampak daleč nadkri-

ljuje tudi vse nemške provincije in države. Že koncem leta 1907 je bilo pri češki zvezi včlanjenih 108 strojnih zadrug. S tem pa še ni bil dosežen vrhunec, nasprotno, zanimanje za strojne zadruge med češkimi kmeti še vedno raste.

Med slovenskimi kmeti so strojne zadruge še malo znane, bode torej silnega pomena za razvoj strojništva in strojnih zadrug, pravilno z njimi začeti. Ne odtuja od kake še tako očitno koristne stvari bolj, kakor prvi ponesrečeni poskus in to zlasti še pri priprostem kmetu, ki ne preračuna vedno vseh možnih in nemožnih konjunktur, ampak se ozira v prvi vrsti le na vspehe. Treba bode torej pri ustanavljanju strojnih zadrug takoj od početka temeljitega premisleka tako glede kakovosti oblike, kakovosti in velikosti strojev, povsod individualno z ozirom na krajevne razmere. Iz malega raste veliko je oživljajoči princip v združništvu in zlasti v strojnem združništvu se mora slednji vedno upoštevati. Ne na jedenkrat in takoj v začetku zavaliti na zadrugo težko breme obrestovanja in amortizacije velikega kapitala in na tak način zadrugo takoj v povojih zadušiti ali ji vsaj vzeti vso življensko moč. Mal previden začetek bode vzgojil mnogo večjih in lepših uspehov.

Gospodarske črtice z Danskega, osobito razvoj njenega mlekarstva.

VIII. Klajna enota.

Napredni gospodar in živinorejec čuti potrebo, dognati vsepovsod, koliko mu je prinesla čistega dobička ta ali ona žival, ta ali ona njiva itd. Vsakdo, ki proda kako stvar, ve, da skupiček, ki ga za njo prejme, ni še pravi čisti dobiček, ampak je v tem skupičku zapopadeno tudi plačilo za njegov trud, povračilo stroškov, ki jih je imel, da je žival zredil, in da mu je njiva rodila sadu. Dognati res pravi čisti dohodek

v svojem gospodarstvu je zelo potrebna in priporočljiva reč, le v mnogih slučajih je priprostem neizobraženemu človeku pretežavno to vresničiti.

V živinoreji dela obilo preglavic, kako naj se spozna, katero živinče se boljše obrestuje in katero nam da preslabo plačilo za naš trud; katera krava tvori mleko poceni, katera pa povžije več klaje kot je vredno nje mleko. To vprašanje je zelo kočljivo. Mnogi so že dobro svetovali, kako naj se reši, zlasti živinorejski strokovnjaki na Nemškem. Žalibog, da so bili vsi nasveti izpeljivi pač v rokah šolanil strokovnjakov, a preprosti živinorejec se ni mogel ukvarjati z njimi.

Prvi, ki je pripeljal kmetijstvo in živinorejo na pot, ki je pristopna tudi neukemu kmetovalcu, bil je docent Fjord na Danskem. Mož je bil izobražen in delaven ter je izprevidel, da se samo iz kemičnih preskuševališč in za zeleno mizo ne bode nikdar pripravilo kmetijstvo v kak viden napredek; ker v šolah in preskuševališčih so razmere dokaj drugačne nego so v hlevu in na njivah kmetovalca. Docent Fjord je zato pustil nado, da bi se edino iz kemične analize, iz redilnih sestavin klaje moglo priti na nje pravo živilno vrednost, in je od l. 1887. nadalje pričel poskušati praktično v hlevih in na raznih mestih vrednost različnih klaj. Vendar mi tu ni mogoče obširno razpravljati o teh poskušnjah in o uspehih, ki so se dosegli. Omenil bodem le nekaj malega.

Da je mogoče razvideti, koliko je živinče pridobilo na svoji teži in koliko mleka je dala krava v razmerju s povžito krmo, je treba razdeliti razne krme po njih vrednosti. Ker pa niso vse krme enako vredne, mora se določiti eno, ki naj služi kot zrcalo, da se druge klaje morejo z njo primerjati in se more določiti, katera je vredna več, katera manj v primeri z določeno vzorno klajo. Ta vzorna klaja se imenuje „klajna enota“.

Beljakovina in druge redilne snovi imajo v različnih krmah različno vrednost za prebavo. V oljnatih tropinah in v žitu prebavi živina 80 do 90 odstotkov vse beljakovine, v senu je prebavi samo 50 do 60 odstotkov, v slami le 15 do 20 odstotkov; ostala gre v gnoj. Tolšče prebavi žival v oljnatih tropinah 80 do 90 odstotkov, v žitu samo 70 do 80 odstotkov, v slami pa zelo malo. Tozadevne poskušnje se vršijo na večjih posestvih, tako da dobi vsakih 10 krav, ki imajo podobne si lastnosti in enako težo, skozi več mesecev enako krmo v enaki množini. Vsaka skupina se krmi za določen čas z določeno pičo; ko čas poteče, se piče menjajo, in vsaka skupina dobi klajo, ki se je pred pokladala sosednji skupini: tako se razvrsti vsa klaja, da se preskusi nje prava vrednost od mnogo živali in se ne more oporekati, češ, da je vrednost krme odvisna le od želodca posamezne živali. Obenem se meri in tehta pri poskušnjah, koliko redilnih snovi je šlo v gnoj, kolik je prirastek na teži, kako se je zvišala ali znižala množina mleka.

Kak je dosedanji uspeh teh poskušenj? Za klajno enoto se je vzelo 1 funt žita. Poskušnje so pa pokazale, da se 1 funt žita da nadomestiti

- z $\frac{3}{4}$ funta tropin zemeljskega oreha,
- „ $\frac{3}{4}$ „ „ bombaževega semena,
- „ $\frac{3}{4}$ „ „ sezamovih tropin,
- „ $\frac{5}{6}$ „ „ tropin solčnih rož,
- „ $\frac{5}{6}$ „ „ ogerščice,
- „ $\frac{5}{6}$ „ „ konopljinega semena,
- „ 1 „ „ kokusovega oreha,
- „ 1 funtom „ palminega sadu,
- „ 1 „ „ pšeničnih otrobov,
- „ 1 „ „ sladnih tropin,
- „ 1 „ „ melasine krme (odpadek sladkornih tovarn),
- „ 9 funti pese,
- „ 9 „ „ korenja,
- „ 9 „ „ kolerabe,
- „ 12 „ „ repe,

- z 2 funti sejanega sena,
- „ $2\frac{1}{2}$ „ „ travniškega sena,
- „ 4 „ „ slame,
- „ 9 „ „ zelenja,
- „ 4 „ „ krompirja,
- „ 6 „ „ posnetega mleka,
- „ 12 „ „ siratke.

Ako vzamemo kot klajno enoto 1 kg žita, potem je treba tudi v predstojećem odstavku mesto funtov rabiti kilograme. V Nemčiji se rabi sploh le kilogramna klajna enota. Omenim še, da 1 danski ali nemški funt odgovarja natančno na $\frac{1}{2}$ kg; naj se toraj čitatelj ne moti s starimi funti, ki so tvorili staro avstrijsko težo in ki so tehtali nekaj več kot $\frac{1}{2}$ kg.

Klajne enote so podlaga sedanjih živinorejskih kontrolnih društev, ker le z njimi si more predstaviti kmetovalec na preprost in umljiv način, katera žival se mu boljše obrestuje. On poklada svoji živini klajne enote v različni piči, in zato sme računati koliko kg mleka je dala ena krava na 100 klajnih enot, koliko druga; ali koliko se je otežila ta žival in koliko ona na 100 klajnih enot. Ako damo klajni enoti gotovo vrednost v vinarjih, doznamo iz tega primerjanja neposredno, koliko nas stane mleko te ali one krave, pitanje tega ali onega vola.

Naj navedem tukaj zgled iz prakse. Klajno enoto se je v naslednjem slučaju cenilo s $4\frac{1}{2}$ óre (6 vinarjev).

	Pokrmilo se eni kravi klajnih enot	Mleka na eno kravo funtov	Mleka iz 100 klajnih enot funtov	Za 100 funtov mleka se je izdalo óre
„18 čred“ . .	4687	4926	106	472
Rosvang . . .	4711	5285	112	446
Faurbogaard .	5612	6542	117	429
Tune	6424	8909	139	361

Iz tega zgleda vidimo, kako velik razloček je lahko v ceni mleka, ki nam ga da ena ali druga krava. Za 100 klajnih enot dalo je iz „18 čred“ vsaka krava po 106

funtov mleka; iz črede v Tune, last ta-
mošnje kmetijske šole je pa dala vsaka
krava po 139 funtov mleka za 100 klajnih
enot. Ako cenimo vrednost ene klajne enote
na 6 vinarjev, tedaj stane en funt mleka
prvih 18 čred okroglo 6¹/₂ vinarja, ali 1 *kg*
13 vinarjev; a 1 funt mleka črede v Tune
stane pa le 5 vinarjev, ali 1 *kg* 10 vinarjev.
Zato so slednje krave dokaj več vredne za
gospodarstvo nego prve. Naš zaključek je
torej, da je prekorošno voditi v umnem
gospodarstvu natančno knjigovodstvo o ži-
vinoreji, ker bi nas to knjigovodstvo zelo
podpiralo v izločenji slabo se obrestujočih
živali. Marsikje se zna rediti in pitati, a
malokateri slovenski živinorejec si je že
stavil vprašanje, ali ga ni pitanje več stalo
kot se mu je izplačalo pri prodaji? Posne-
majmo zgled naprednih živinorejcev tujih
deželá in v nobenem hlevu naj ne manjka
lesene tablice s takim-le obrazcem:

Številka krave	Starost	Teža	<i>kg</i> krme dnevno				<i>kg</i> mleka	‰ tolišče
			krepljne	pese ali zelenja	sena	slame		

Na to tablico zapišimo vsak dan s
kredo, koliko *kg* krme smo pokrmili po-
samni kravi in koliko je dala mleka. Za
vole in pitano živino storimo enake zabe-
ležke. Raz tablice se pa zvečer prenese v
knjige.

Prekorošno bi bilo za našo živinorejo,
ako bi se kaj kmalu pričela snovati v zvezi
z živinorejskimi društvi tudi kontrolna
društva po vzgledu kot se snujejo v drugih
naprednih deželah, z malimi premembami
za naše razmere. Tedaj bi v par letih imeli
bolj očividni napredek kmetijstva kot sedaj
po desetletjih.

Klajna enota se v zadnjem času skuša
pretvoriti v bolj učene obrazce. V to svrhu

že dve leti praktično poskušajo na večjih
posestvih določiti množino istinito prebavne
beljakovine in prebavne tolišče ter drugih
organičnih snovi; tako se bode moglo kas-
neje računati neposredno s sestavo razne
krme in s prebavnim koeficientom, to je s
številko ki bode značila koliko odstotkov
vseh snovi je res prebavljivih za žival. Za
to premembo se kaže mnogo zanimanja tudi
od strani kontrolnih društev, ker bode ra-
čunanje natančneje in se bode moglo na-
ravnost izraziti „ta-le množina prebavljene
beljakovine in prebavljenih organskih snovi
je dala 100 *kg* mleka, ali toliko prirastka
na teži“. V splošni praksi se dosedaj še ni
vedlo to računanje, ker še ni natančno do-
ločen obrazec. Je sploh še vprašanje, če
bode danskemu kmetovalcu dopadla ev.
taka prememba.

Mogoče je, da ne bode kateremu čita-
telju jasen pomen klajnih enot za navadnega
živinorejca. Rekel bode, da je prav vseeno,
če zapišem v knjigo naravnost, koliko *kg*
sena, slame, pese, oljnatih tropin, krompirja,
mleka, siratke sem pokrmil svojim kravam
in prešičem, in opustim klajno enoto. Temu
je pripomniti, da vse lažje se seštevajo male
številke nego velike. Koncem leta mora po-
sestnik sešteti, koliko je pokrmil in izra-
čunati, koliko je dal za krmo. Pri posa-
meznih klajah pa pride sedaj vprašanje,
odgovarja li tržna cena ali vrednost dotične
klaje nje prebavni vrednosti v primeri z
drugimi klajami? Tržna cena ni odvisna od
prave redilne vrednosti kakega živila, pač
se zviša ali zniža po tem, ako se je pripelje
na trg v večji ali manjši množini in ako je
na trgu več ali manj kupcev, ki jo zahte-
vajo. Da je torej živinorejec neodvisen od
trga pri krmljenju, da se mu delo računanja
olajša in da je knjigovodstvo bolj pregledno,
naj rabi klajne enote in naj določi tem pri-
merno denarno vrednost. Denarno vrednost
klajni enoti pa določimo na ta način, da
izračunamo, koliko so vredne posamne enote

v raznih klajah katerim odgovarjajo: ako posamne vrednosti enote različnih klaj seštejemo, in delimo to svoto s skupnim številom klajnih enot, dobimo povprečno vrednost ene klajne enote. Razne klaje se lahko cenijo po tržni vrednosti.

Zadružni pregled.

Jugoslovanska zadružna banka v Ljubljani. V „Trščanskem Lloyd“ od 24. julija t. l. je objavljena sledeča notica:

„Narodni zastopnik v državnem zboru, don Frane Ivanišević, je sprožil misel o skupni kooperaciji vseh gospodarskih zadrug v jugoslovanskih zemljah monarhije. Zadružne zveze v Splitu (hrv.), Dubrovniku (srb.), Puli, Gorici, Celju, Ljubljani in one, ki bi se imele osnovati v Trstu, Sarajevu in Mostaru, zjediniše bi se v eno centralno banko s sedežem v Ljubljani. Ta nova banka bi imela dvajset milijonov kron poslovnih deležev z 100.000 zadružniki. Skupščine bi se vršile zaporedoma v središčih posameznih zvez. Centrala v Ljubljani bi imela svoje filijalke v Splitu in Sarajevu.

Delavnost banke bi bila posebno živahna v Bosni in Hercegovini in bi se delalo na to, da se preprečijo one pogubne posledice, ki prete našemu narodu v anektiranih deželah od agrarne banke. Paragraf 2. pravil agrarne banke zlasti določa, da ako bi kmet ne mogel plačati prvega obroka, more ga banka pregnati z zemljišča in postaviti drugega na njegovo mesto. Nova jugoslovanska banka bi omogočila našim seljakom izplačevanje teh obrokov.

Natančnejši načrt je izdelan v splitski „Zadružni Zvezi“ ter so o njem obveščene ostale zveze in nekatere banke. V tej zadevi je bil don Frane Ivanišević v Zagrebu in se je razgovarjal z ravnateljem poljedelske banke.

Treba pripomniti, da se dela z nekaterih strani, da se prehití osnutek nove zadružne banke v Ljubljani, v kolikor bi hotele neke druge banke, da preneso svojo akcijo v istem smislu v Bosno in Hercegovino, ali je upati, da bodo od tega odstopile in se pridružile gornjim zvezam.

K temu poročilu imamo pripomniti, da ta ideja nikakor ni nova. Zadružna Zveza v Ljubljani se je že dolgo bavila z načrtom, kako ustanoviti tako banko. Dr. Krek je o tem predmetu

razpravljal ob raznih prilikah. Zadružna Zveza je tudi že meseca svečana t. l. vložila prošnjo za dovoljenje, da se sme osnovati zadružna banka za vse jugoslovanske dežele.

Prodaja jajc po zadrugah. Naše mamice so nekdanj vozile z maslom tudi jajca vsak tržni dan v bližnja mesta, kakor se še sedaj godi po naši deželi. Kjer pa gospodinje niso imele časa napraviti zamudne poti v mesto, so prevzele službo branjevke in razni prekupci. Zdaj so že skoro povsod osnovane mlekarne in branjevke ne morejo več dobiti masla. Tudi jajca se vsled tega težje prodajajo. Naše gospodinje pa kmalu spoznajo, kje bi se dal še kak krajcar dobiti in že zdaj marsikatera nevoljno vprašuje: „Zakaj pa mlekarne še jajc ne sprejema? Saj navadno povsod, kjer rabijo maslo, rabijo tudi jajca.“ Poprej so žene dobile skoro ves denar za maslo in so morale tudi same gledati, da so krave kaj boljšega dobile. Odkar so pa začeli tako lepo plačevati smetano v mlekarnah, so se spomnili naši možje, da so tudi nad kravami gospodarji in navadno denar kar sami spravijo. Pute so pa še vedno materina last. Morebiti bi se dalo tudi njim pomagati, da bi od svojih put malo več grošev dobile. Tam gori v Šerdingu so tudi kupčijo z jajci kaj lepo vpeljali. Kdor nese v mlekarne, vzame dvakrat na teden tudi jajca sabo. V mlekarne jih stehtajo in pošljejo v zadružno skladišče v Šerdingu, kjer se vsa pregledajo. Vsaka mlekarne ima svojo črko kar po vrsti A, B, C in v vsaki mlekarne vsak ud svojo številko. Črka in številka morata biti vedno na jajcu zapisana. Če torej kaka mamica kakšen klopotec priloži, pogledajo tam le črko in številko in jo imajo precej grešnico, katero kaznujejo za eno jajce s kaznijo 40 v. Pravijo, da drugič se nobena ne zmoti. 1 kg jajc plačajo navadno po 1 K. Kar je pa neslo dobička med letom, razdele koncem leta med ude po množini, kakor so jajca dajali. V skladišču torej pregledajo jajca. Da se kaj ne ubije, imajo mlekarne posebne papirne škatlje, kjer ima vsako jajce svoj poseben prostorček, da se mu kaj žalega ne zgodi. Skupna zadruga ima posebna jajca za kavarne in hotele, katera pri električni luči še posebej pregledajo. Te se prodajajo po 9 do 10 v eno jajce. Le v enem dnevu so odposlali 6000 takih jajc. Ostale vlože v velike zaboje, ki pa niso prav natančno delani, pa vendar tako, da se ne more škoda delati. V vsak tak zaboj jih gre 1440. Položijo jih natančno v vrste, s slamo zatlačijo in jih tako pošljejo križena

sveta. Eno jajce je vrglo julija 5-8 vinarjev. Blaga ni nikdar preveč. Raznim naročnikom jih še zadosti doposlati ne morejo. Gospodinje se pa tudi res brigajo za svoje pute. Leta 1905 je dobila zadruga le 200.000 jajc, leta 1907 nad dva milijona, lansko leto pa nad pet milijonov. Prav zanimalo me je, koliko jih spravi ena gospodinja skupaj. Kar gledal sem, ko so nam kazali številke; manjše so jih imele po 20, 25, 30 kg., boljše 40 do 70 kg. na mesec. Za vsak kilogram so dobile krono in koncem leta še doplačilo od dobička. To vam je veselje pri vrlih gospodinjah, ki se pa tudi postavijo v svojih lepih črnih rutah kakor kake gospe. Navadno ima zdaj vsaka 40, 50, tudi 100 glav tega kurjega zaroda. Kljub velikemu številu nisem nikjer slišal, da bi mož krepelil uboge pute, kakor se pri nas navadno godi. Dobri gospodarji vedo, da je za hišo jako dobro, da mati večkrat krone dobi, ker jih potem ni treba gospodarju šteti

Državna zveza nemških kmetijskih zadrug v Darmštadtu priredi od 20 do 25. septembra t. l. šestdneven tečaj z raznimi predavanji, v katerih se bo obravnavalo o novejših izkušnjah v posameznih vrstah kmetijskega združništva. Tečaj je v prvi vrsti namenjen, da tistim uradnikom združnih zvez, osrednjih zadrug in posebnih zadrug, ki so že več časa v službi, poda novih iniciativ in pospeši njih nadaljno izobraževanje.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 24. (Kmetijsko društvo v D.) Ali so prizivi proti odmeritvi pridobninskega davka za zadruga prosti kolka? Če ne, s kolikim zneskom jih je treba kolkovati?

Odgovor 24. Prizivi te vrste so podvrženi kolkovini. Ako je davek odmerjen na manj nego 100 kron, treba je priziv kolkovati s kolkom za 30 vinarjev od pole; če je pa davek odmerjen višje, znaša kolkovina 72 vinarjev od pole. (T. t. 44, q).

Vprašanje 25. (Gospodarsko društvo v T.) Ali smemo dokončati likvidacijo, še predno smo članom izplačali deleže?

Odgovor 25. Ni mogoče. Kako je ravnati z združnim premoženjem ob času, ko je zadruga v likvidaciji, razvidite iz § 48. združnega zakona. Ondi pa je določeno, da se ima premoženje likvidirane zadruga porabiti sledeče:

1.) Najprej je treba poplačati vse upnike zadruga, oziroma če dotične terjatve še niso zapadle, se ima pridržati tolikšna vsota, da zadostuje za pokritje še ne zapadlih dolgov.

2.) Iz preostankov se izplačajo združnikom deleži, oziroma tiste vsote, ki so jih vplačali na deleže.

3.) Če po izplačilu dolgov in deležev še kaj ostane, se ima porabiti tako, kakor določajo pravila. V tem oziru se je treba strogo držati tega, kar določajo pravila in če bi morda zadnji občni zbor sklenil kaj nasprotnega, niso likvidatorji vezani na tak sklep, ampak se morajo ravnati po pravilih. — Ko je vse združno premoženje tako porazdeljeno, je še le prositi za izbris zadruga in je likvidacija še le sedaj končana.

Vprašanje 26. (Hr. in pos. v P.) Ali je treba, da takoj prijavimo finančni oblasti, da se je naš zavod pričel baviti s konvertiranjem dolgov?

Odgovor 26. Izvrševanja konverzijskih poslov ni treba že naprej naznanjati finančnim oblastem. Pač pa morate tekom prvih 14 dnov po preteku tistega polletja, v katerem ste opravljali take posle, predložiti sumarične izkaze o konverzijah, izvršenih v tej dobi. Ti izkazi se predložijo uradu za odmero pristojbin (oziroma pristojbinskemu oddelku finančnega okrajnega ravnateljstva). Ta vloga je kolka prosta. Da se seznanite natančneje z vsemi predpisi, ki Vam jih je treba vedeti za postopek pri konverzijah, Vam priporočamo, da si nabavite IV. zvezek dr. E. Volčičeve „Poljudne pravne knjižnice“ (Predpisi o konverziji vknjiženih terjatev). Stane samo 80 vinarjev.

Vprašanje 27. (Hran. in pos. v S.) Nek član nadzorstva naše posojilnice je pred kratkim umrl. Ali se sme nadzorstvo samo dopolniti in do prihodnjega občnega zbora izvoliti izmed članov zadruga novega uda nadzorstva? Načelstvo se sme na ta način dopolniti. Ali bi se ne moglo po analogiji tega slučaja postopati enako tudi pri nadzorstvu?

Odgovor 27. Glede sestave nadzorstva se morate držati predpisov svojih pravil. V teh je pa določeno, da voli člane nadzorstva samo občni zbor. Pravila torej v tem pogledu ne poznajo tiste izjeme, kakršna je dovoljena načelstvu, ako odstopi kak član načelstva. Zato se nadzorstvo ne more samo dopolniti.

Vprašanje 28. (Gospodarsko društvo v K.) Kako bi bilo najlažje ob sestavljanju računskega zaključka preračunati kosmati dobiček pri blagovnem prometu.

Odgovor 28. Ta stvar je bila v Narodnem Gospodarju že večkrat pojasnjena. V letniku 1907, stran 250, je bil na pr. objavljen naslednji formular, po katerem se kosmati dobiček izračuna na prav priprost način:

	A. Razhod blaga.
K	Prodano tekočega leta (iz prometa tekočega leta)
„	Terjatve na blagu od članov in nečlanov za tekoče leto (iz bilance za tekoče leto).
„	Dolg za blago članom in nečlanom v preteklem letu (iz bilance preteklega leta).
„	Zaloga blaga koncem tekočega leta (iz bilance tekočega leta).
_____	skupaj.
	B. Dohod blaga.
K	Zaloga preteklega leta (iz bilance preteklega leta).
„	Terjatve na blagu od članov in nečlanov preteklega leta (iz bilance preteklega leta).
„	Nakupna vrednost blaga v tekočem letu (iz prometa letošnjega leta).
„	Dolg za blago članom in nečlanom v tekočem letu (iz bilance letošnjega leta).
K	skupno.
	Sestav: Razhod blaga K
	manj: Dohod blaga „
	Kosmati dobiček K

Ako bi bil dohod blaga večji nego razhod, potem bi imeli pri blagovnem prometu zgubo.

Gospodarske drobtine.

Zavod za pospeševanje obrti v Gorici je sklenil, da se ustanove gospodarske zadruga za čevljarje, tkalce in kovinarje po celem Goriskem. Posvetovanja in poizvedbe so se vršile v Gorici, Mirnu, Krminu in v Furlaniji. Ta zavod ustanovi v Gorici tudi svobodno risalnico, kjer bode možno, da si stavbeni obrtniki, n. pr. zidarji, klesarji itd. iz mesta in dežele pridobe vsa potrebna znanja za tehnično stavbeno in okraševalno risanje. To risalnico bo lahko obiskoval vsakdo, posebno ob nedeljah in praznikih. Zavod bo dajal tudi brezplačno nasvete in navodila v tej stroki. Prihodnji mesec pa se vstanovi tečaj

za elektrotehnike, v septembru pa tečaj za knjigoveze.

Ali bi bilo dobro gnojiti trtam samo s kalijevo soljo. Rastlina potrebuje za uspevanje vseh redilnih snovi. Med njimi so poglobitve dušik, fosforova kislina in kalij. S kalijevo soljo se da rastle samo kalij, in če v zemlji nedostaja dušika in fosforove kisline (kar je navadno v vinogradu), potem se ne doseže z gnojenjem samo s kalijevo soljo nikakega uspeha. Naredi naj se zmes iz $\frac{3}{5}$ superfosfata, $\frac{1}{5}$ kalijeve soli in $\frac{1}{5}$ amonijevega sulfata, pa se ima izborno umetno gnojilo za trte, ki vsebuje vse poglobitve redilne snovi in je vrhutega cenejše kakor takozvano vinogradsko umetno gnojilo, ki ima enako sestavo, pa se v nekaterih prodajalnah vinogradnikom priporoča za nečuvano visoko ceno.

Nikar v Ameriko! V ameriškem listu „Ave Maria“ čitamo sledeči oklic slovenskim rojakom v domovini: „Odsek za sporočevanje“ pri družbi sv. Rafaela je zasledoval sedanje delavske razmere po združenih državah. Na podlagi tega raziskovanja resno kličemo rojakom v domovino: Nikar ne v Ameriko, zlasti sedaj ne. V mnogih državah so žalostne razmere. Stotisoči so brez dela in brez zaslužka. Zlasti po mestih je velika beda in reva. Tu so se namnožile množice delavskega ljudstva, ki so dobile dela in kruha po tovarnah. Sedaj tovarne ali stoje, ali le malo delajo. V nekaterih krajih se že še dobi delo, ako ima kdo dobrega prijatelja, da ga kam spravi. Splošno so pa naše razmere jako neugodne in kdor misli iskati tu dela po mestih, po tovarnah, naj nikar ne hodi sem. Edini zaželjeni izseljenci sedaj so poljedelci. Nezmerne planjave na zapadu in jugu so še neobdelane. Ako kdo more prinesiti seboj toliko, da si bo kupil košček sveta, ga obdelal in spremenil v rodovito polje, le naj pride. Toda najbrže bo treba preje gozd posekati, morda močvirje posušiti, predno se bo moglo orati in sejati. Popolnoma naj pa pade misel, da je Amerika zlata jama, kjer se lahko skupaj nakoplje zlatih dolarjev in potem oddide nazaj v domovino kot bogataš. Tu se delo težko dobi in se mora prav trdo delati za zaslužek. Lahko dobe delo služkinje po velikih mestih in imajo tudi primerno dobro plačo. Vendar je pa po službah veliko trpljenje in veliko nevarnosti. Zato: rojaki ne v Ameriko, zlasti sedaj ne. Prosimo slov. liste naj pogosto svare ljudi, naj nikar ne hite v lastno nesrečo. Sem prihajajo veseli in s petjem. Zlate gradove imajo že naslikane za prihodnost. Toda

oblaki se razprše — prvo veselje mine, žep se sprazni — kaj pa sedaj? Kje so zlati gradovi? Ni jih več, razpršili so se s temi oblaki vred. In reveži spoznajo, kako so se varali. Zatorej: nikar ne v Ameriko, zlasti sedaj ne.

Petrolej. Na nekaterih krajih na naši zemlji se nahaja pod zemljo sirov petrolej, ki se imenuje tudi kameno olje ali nafta. Sirov petrolej je zmes raznih snovi, med temi takih, ki se silno rade vnamejo, zato je tak petrolej nevaren in sploh malo poraben. Sirov petrolej se pred porabo mora očistiti, oziroma se iz njega potom prekanja in drugih opravil še-le dobiva navaden petrolej, ki se rabi za razsvetlavo. Dobër petrolej mora imeti pravo specifično težo (najboljša je 0815 pri sobni toplini) in se more vžgati le pri visoki toplini. Čiščenje ali rafiniranje petroleja je različno, in čimbolj je petrolej očiščen, tem porabnejši je za razsvetlavo in tem lepše gori in daje večjo svetlobo. Od čistosti je zavisna cena petroleja, ki more biti ob sedanjih naših tržnih razmerah do 10 vin. pri kg različna.

Kako dolgo se drže vina. Nek new-yorški klub je hotel dognati, kako vpliva na razna vina visoka starost. Deset gospodarjev je v to svrhu poslalo iz svojih kleti izredno stara vina n. pr. sherry iz l. 1800, moderia iz l. 1830, šampanjec iz l. 1868 itd. Pri pokušnji se je pokazalo, da sta le sherry in maderia ohranila svojo moč in vonjavo, šampanjec in druga vina so bila zanič.

Zemljo, ki se rabi za setev v loncih, naj se pred uporabo dobro prezračí. Najbolje je, če se jo razširi pod kako streho, kjer je ob enem močan prepih in tam naj se jo pridno meša. S takim mešanjem se zemlja ne le nasiti zraka, ampak zginejo iz nje tudi kisline, ki so v njej. Ako teh kislin ne spravimo iz zemlje, ki se rabi za take setve, napravi se po vrhu setve zelena plast iz mahu, ki ovira mlade rastlinice v razvoju.

Istrskim vinogradnikom. Z razglasom c. kr. namestništva v Trstu z dne 2. marca 1882 je dovoljeno vinogradnikom prodajanje vina lastnega pridelka na drobno — takozvane osmice — ne le v krajih, kjer je vino zraslo, marveč tudi v drugih deželah. Nekateri so že začeli posluževati se te pravice in se ne kesajo. Seveda je v svrhu razpečevanja vina treba izbrati kraje, kjer ni domačega vina, n. pr. bližnjo Koroško. V vseh večjih koroških mestih bi se to izplačalo, ako bo vino pristno in okusno, cena pa primeroma nizka. Glede cene pač ni dvoma, da bi konsumentov ne mogla zadovoljevati. O pristnosti ne dvomimo;

saj bi bilo vsako ponarejanje dražje od naravnega vina. Okus istrana pa je še vedno kamen spod-tike. Ne pustite vina predolgo na tropinah, če ga hočete prodati izven dežele. Trpkega in gostega vina v severnih hrajah ne marajo. In pa umno kletarenje, hladne kleti, čista posoda, — pa bo šlo.

Književnost.

„Soseda Razumnika prasičereja“, ki jo je c. kr. kmetijska družba kranjska izdala po prof. dr. L. Stuerta nemškem spisu l. 1904, kot IV. zvezek svoje „Kmetijske knjižnice“ v slovenskem, od družbenega ravnatelja Gustava Pirca prirejenem prevodu, je že zdavnaj pošla ter je zato družba ravnokar priskrbela drugo izdajo. Besedilo je ostalo neizpremenjeno, pač je pa dodan pregled vsebine po abecednem redu, ki bo vsakteremu dobrodošel, ki išče v sicer kratkem, a glede vsebine obširnem navodilu za umno prasičerejo odgovor na kako vprašanje, tičoč se praktične prasičereje. Druga izdaja pač ne potrebuje posebnega priporočila, saj razširjenje prve izdaje v več tisoč izvodih in vedno povpraševanje po knjigi, ki je povzročilo potrebo druge izdaje, najbolj dokazuje, kako dobro je došel ta poljudni spis našim kmetovalcem. Povsodi je zapaziti dober sad, ki ga rode zlasti nauki soseda Razumnika, in tudi naši gospodarji vedno bolj spoznavajo resnico dr. L. Stuertovega gesla: Srečo v kmetijstvu dela razum. Knjigo „Soseda Razumnika prasičereja“, ki je opremljena z mnogimi podobami dobivajo družbeni udje po 1 K s poštnino vred (denar je naprej poslati), za neude in v knjigotržništvu pa stane 1 K 10 h brez poštnine.

Vabilo na redni občni zbor

Konsumnega društva na Vojskem,

registrovane zadruge z omejeno zavezo, ki se bo vršil v nedeljo, dne 8. avgusta 1909 ob 12. uri opoldne v društvenih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1908.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, kateri je sklepčen brez ozira na število zadružnikov.

Firm. 786.
Gen. III. 260/14

Sklep.

Vpisati je v združni register pri firmi „Mlekarska zadruga za blejski kot, reg. zadruga z omejenim poročtvom v Gorjah“, da je občni zbor od 27. junija 1909 sklenil likvidacijo zadruge in likvidatorjem imenoval dosedanlega blagajnika Jakoba Kunstelj, posestnika v Poljšiči št. 17.

Tvrška se bo odslej tako glasila, da se sedanji firmi dodajo besede: „v likvidaciji“.

Upniki zadruge se pozovejo se pri zadruzi oglašiti.

C. kr. deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,
odd. III., dne 14. julija 1909.

Občni zbor

Posojilnice v Marenbergu,

reg. zadruge z neom. zavezo, se preloži na dan 12. avgusta t. l. in se vrši na istem mestu, ob istem času in po istem dnevnem redu, kakor je bilo razglašeno v 13. št. „Narod. Gospodarja“ z dne 10. julija 1909.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega in konzumnega društva Št. Jur ob juž. žel.

registrovane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 8. avgusta 1909 ob 8. uri dopoldne v društvenih prostorih, v slučaju slabega vremena v gornji dvorani na Kukovčevem.

Dnevni red:

1. Volitev načelstva.
2. Volitev nadzorstva.
3. Razdružitev zadruge.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na izredni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Srednji vasi,

registr. zadruge z neom. zavezo

ki se bo vršil dne 8. avgusta 1909 popoldne ob polu 4 uri v prostorih kmetijskega društva.

Dnevni red:

1. Prememba pravil.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Volitev nadzorstva.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Mlekarske zadruge Izlake-Zagorje,

registrovane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil v nedeljo dne 8. avgusta 1909 po maši pri Očakarju.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1908.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice za Izlake in okolico,

registrovane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 8. avgusta 1909 ob pol 8 uri dopoldne pri Jak Hribarju v Izlakah.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1908.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Gospodarskega in vinarskega društva v Sv. Križu pri Trstu,

registrovane zadruge z omejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 8. avgusta 1909 ob 11. uri dopoldne v društvenih prostorih

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Volitev nadzorstva.
3. Slučajnosti.

Načelstvo

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Colu,

registrovane zadruge z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 8. avgusta 1909 ob 3. uri popoldne v dvorani kat. izobraž. društva.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Potrjenje računskega zaključka za l. 1908.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

Ako bi ta občni zbor vsled nezadostne vdeležbe ne bil sklepčen, vršil se bo pol ure pozneje drugi občni zbor na istem prostoru in z istim dnevnim redom, ki bo sklepal pri vsakem številu udeležencev.

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Dobac															
Drniš	10093	33	9272	29	19365	62	2200	02	2350	30	4906	—	3023	30	610
Dubrovnik	156618	23	161421	14	318039	37	32151	68	23934	21	39883	63	11200	—	303
Dragatuš	6518	26	4335	40	10853	66	4905	—	4086	—	220	—	600	—	23
Fara	8192	12	8173	41	16365	53	7750	—	2500	27	1640	—	200	—	133
Frankolovo	11459	23	8791	98	20251	21	6575	20	1994	94	1249	—	1554	74	230
Gdinj	699	89	2804	73	3504	62	—	—	—	—	—	—	—	—	54
Gore nad Idrijo	1548	40	1935	43	3483	83	1291	—	1934	03	—	—	100	—	77
Gorje	8755	52	7790	94	16546	46	6656	20	4230	07	1500	—	410	—	342
Gor. Logatec	6421	54	6291	57	12713	11	3070	—	4340	38	900	—	—	—	642
Gozd	2198	11	2420	70	4618	81	1020	—	1285	—	1839	17	682	50	170
Gradac h. p. b.	6582	27	6359	58	12941	85	2771	—	282	—	430	—	423	52	358
Gradac k. Drniša	8490	09	7723	06	16213	15	34	—	—	—	—	—	—	—	—
Gradac kod Ma-karske	3323	86	3368	75	6692	61	1014	75	600	—	210	—	220	—	74
Gornjigrad	62356	21	66157	36	128513	57	59030	19	6235	67	800	—	2300	—	67
Gorica															
Hinje	5065	—	5543	42	10608	42	4530	—	1000	—	—	—	—	—	41
Horjul	12711	—	11894	58	24605	58	7709	90	5797	01	2484	13	3794	43	375
Hrenovice	12561	80	14421	52	26982	60	1950	—	9208	43	5050	—	3010	—	382
Idrija	21171	68	18129	03	39300	71	7626	83	6119	81	11752	—	6917	93	216
Ig	40267	06	41171	31	81438	37	11927	—	11793	21	22019	—	4830	—	371
Imotski	1748	60	3923	22	5671	82	411	17	308	33	1046	—	340	—	123
Izlake	13240	36	15240	22	28480	58	11897	20	8757	55	1430	—	1090	—	224
Igrane															
Jesenice															
Jarenina	6000	94	5752	10	11753	04	1290	—	4295	73	1334	—	1535	—	198
Kaštel-Buje	2267	40	2769	97	5037	37	8661	46	2	80	600	—	576	—	82
Kastel-Gomilica	2270	—	2522	70	4792	70	42	—	300	—	2222	70	220	—	70
Korte	1329	—	2215	20	3544	20	1100	—	100	—	1300	—	120	—	67
Kamnik	85076	78	85281	49	170358	27	55617	48	28515	50	20460	—	4648	07	624
Kandija	95620	77	86023	89	181644	66	44090	48	48041	65	36880	—	14248	64	2042
Karolja	1552	84	1024	—	2576	84	1420	—	424	—	—	—	120	—	130
Kaštelir	40610	40	39940	76	80551	16	18167	—	5811	25	17590	—	9305	—	228
Knežak	13644	15	13260	03	26904	18	11530	—	5553	69	7460	—	1000	—	370
Kočevje	8069	75	7766	44	15836	19	6645	45	3033	—	—	—	95	—	32
Komenda	14155	03	14374	41	28529	44	4015	—	8276	43	5760	—	813	84	153
Koprivnica	3623	—	3016	46	6639	76	1620	—	486	46	1200	—	1010	—	65
Kranj	71600	91	71342	78	142943	69	19964	56	21741	58	23981	—	572	36	128
Kranjska gora	15445	32	15809	81	31255	13	13263	20	5482	76	3300	—	1174	—	333
Krka	27272	69	25457	25	52729	94	9267	60	11021	36	5140	—	4465	49	152
Kršan	9887	80	9174	25	19062	07	2041	72	298	79	6083	74	1951	53	183
Kruševo	11087	22	10615	88	21703	10	—	—	2840	50	3316	88	3780	16	221
Konjice	8408	98	8239	77	16648	75	5893	35	2239	77	4000	—	262	—	106
Krivodol	289	75	—	—	289	75	—	—	—	—	—	—	250	—	110
Kanfanar															
Kotor															
Koljane															
Koprivnik															
Kozice															
Križevci															
Kropa															
Kaštel. Stari															
Livade	5373	64	5799	84	11173	48	2502	—	1157	93	4626	11	2150	47	309
Lukovica	5828	31	4382	56	—	—	2683	—	2969	76	770	—	120	—	—
Laško	7227	58	5432	96	12660	54	5063	—	3931	73	1600	—	796	28	238

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Ponikva	4828	84	3683	72	8512	56	3130	—	3343	60	310	—	430	—	64
Predšvor	8328	06	9382	—	17710	06	5180	—	282	—	200	—	2600	—	103
Preska	2437	88	2640	02	5077	90	951	—	1107	66	919	—	1071	—	—
Prihova	3772	71	3520	—	7292	71	2275	—	820	—	1200	—	100	—	60
Proložac	2069	07	2247	41	—	—	1390	—	200	—	1134	—	649	—	446
Prosek	9115	95	5629	64	15929	98	130	10	2051	20	3540	—	7657	21	455
Punat	91201	50	88333	12	179534	62	21095	—	61400	78	900	—	—	—	88
Predloka	1119	91	1042	68	2162	59	167	20	130	50	900	—	5	—	43
Podčetrtak	1020	32	1000	—	2020	32	175	—	—	—	1000	—	—	—	48
Polzela															
Pazin															
Rovte															
Rab															
Radunič															
Ravnidol															
Ricmanje															
Reka koč															
Radeče	68933	21	57254	33	126187	54	21551	34	30158	05	19756	15	19814	29	528
Radovica	3380	85	4580	03	7960	88	559	93	771	75	3710	—	—	—	97
Rajhenburg	21998	82	21574	41	43573	23	4382	60	430	—	10050	—	116	—	148
Rečica	31256	80	26704	33	57961	13	20286	11	22527	15	3800	—	6440	—	406
Rob	65191	63	66404	70	131596	33	11843	96	5970	62	46870	—	46330	—	231
Roč	2931	70	3203	53	6135	25	1898	—	3008	01	172	—	244	10	+1
Rogoznica	1730	32	1647	16	3377	48	485	91	270	—	4805	46	486	96	136
Rova	2300	09	817	85	3117	94	2044	—	582	43	220	—	124	39	241
Ribnica	96315	71	137812	29	234128	—	42426	48	15113	01	67534	82	13246	80	396
Suhor															
Semič															
Sl. Gradec															
Starigrad															
Studenci, Štaj															
Sodražica															
Sv. Križ p. Litiji															
Sv. Lenart															
Selca na Braču	37864	98	37589	65	75454	63	2428	52	3205	32	920	94	175	12	232
Selca p. Škof	22372	34	17815	94	40188	28	9960	90	9510	01	5980	—	2420	—	348
Senožeče	4308	85	4259	42	8568	27	920	—	100	—	3040	—	520	—	349
Sevnica	36811	66	39137	36	75949	02	22865	—	16868	30	11270	—	7966	66	2155
Slatina	49159	—	51021	07	103404	07	22725	33	—	—	17210	—	7490	—	941
Sliv. pri Marib	2727	32	2339	09	5066	41	18121	—	1538	10	—	—	520	—	55
Smlednik	12953	56	13445	72	26399	28	3243	—	10223	33	3100	—	500	—	151
Sorica	4415	74	6023	47	10439	21	3662	—	2320	93	600	—	700	—	63
Spodnjalo	2361	25	4193	23	6554	48	2353	—	1585	—	2100	—	—	—	18
Srednja vas	20365	20	24979	81	45345	01	14781	12	11315	20	2920	—	4198	45	426
Staracerkev	11196	36	63217	24	17517	60	9020	36	4257	39	140	—	217	43	62
Stara Loka	14159	90	11914	07	26073	97	7630	—	6126	22	100	—	2080	—	—
Starilog	3748	06	3410	07	7158	13	2574	44	3175	75	200	—	—	—	77
Staritr	25198	39	45020	05	70218	44	14547	16	25629	39	19060	—	7940	—	648
Struge	3403	93	2250	08	5654	01	1275	—	73	35	1200	—	—	—	+1
Sutivan	6058	56	7153	01	13191	57	180	—	2577	42	715	86	884	28	134
Sv. Ema	1111	70	1329	84	2441	54	180	—	401	66	770	—	101	—	279
Sv. Ivan p. Trstu	36353	27	36064	27	72417	54	20818	50	7131	83	79818	50	7131	83	398
Sv. Jakob ob S	15173	75	14611	28	29785	03	6051	94	2074	49	3150	—	6924	50	191
Sv. Jur j. žel	45677	62	43161	62	48839	24	23937	81	13235	80	14581	76	2502	65	341
Sv. Križ (Kastav)	4587	80	5531	53	10119	33	3791	58	1873	53	3650	—	400	—	122
Sv. Križ p. Kost	16125	26	18119	80	34245	06	7598	—	5137	57	6740	—	5949	12	3

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Sv. Kunigunda .	7609	98	7595	04	15205	02	4655	68	3136	88	1667	70	1236	—	96
Sv. Lovrenc na Drav. polju . .	2301	11	2885	73	5186	84	1878	10	1661	45	—	—	186	—	58
Sv. Lucija . . .	36	31	12	—	48	31	12	—	—	—	—	—	—	—	141
Svečina	2572	50	2363	40	4935	90	2563	—	150	—	200	—	—	—	21
Spod. Polskava .	2807	17	1739	77	4546	94	2552	—	657	93	250	—	100	—	75
Stoprce	1414	58	1954	59	3369	17	1112	70	1014	—	940	—	200	—	48
Sv. Benedikt . .	6318	46	9470	37	15788	83	4762	53	3772	87	290	—	1138	—	253
Sv. Križ pri Trstu	12274	91	11923	90	24198	—	14	—	103	40	11810	—	622	—	105
Sv. Bolfenk . . .	2380	42	1644	51	4024	93	882	95	243	—	1360	—	260	—	45
Sv. Peter pri Novem mestu . .	9689	22	7665	22	17354	44	5033	—	480	—	4200	—	215	—	94
Sv. Petar u Šumi	340	74	520	30	861	04	180	—	460	—	60	—	122	56	79
Sv. Peter v S. d.	2522	84	2965	88	5488	72	400	—	720	—	2245	—	—	—	60
Stari trg pri Ložu															
Studenci, Dalm.															
Sv. Vincenat . .															
Sv. Mihael poleg Soštanja . . .															
Sv. Nedelja . . .															
Sv. Trojica . . .															
Slivnica pri Celju															
Sv. Križ pri Litiji															
Št. Ilj, pri Velenju	3730	71	2411	69	6142	40	1055	33	933	87	1470	—	470	—	106
Šmarjeta	5905	78	1249	79	10155	57	3104	—	1002	75	3220	—	290	—	97
Šebrelje	5134	59	6522	20	11656	79	4037	—	1810	75	1714	—	330	—	126
Št. Janž (Dolenj.)	2413	46	1786	52	4199	98	592	89	1719	30	50	—	150	—	156
Št. Janž na Dr. p.	10691	33	8178	08	18869	41	6930	—	2600	—	3630	—	100	—	79
Št. Jernej	32286	29	21596	39	53882	68	15773	05	12806	41	8148	—	8655	76	833
Št. Lambert . . .	2153	94	1975	23	4129	17	1363	37	1124	69	850	—	80	—	31
Št. Peter n. K. . .	24867	74	28877	60	53745	34	9026	45	9133	14	17024	96	7023	49	525
Št. Vid pri Zatič.	23550	72	20455	21	44005	93	9616	87	12067	60	8050	—	1060	—	445
Št. Vid p. Grobel.	1460	87	1726	49	3187	36	787	68	703	27	1020	—	10	—	40
Škofja Loka . . .	11752	15	10050	20	21802	35	9001	44	5165	04	1320	—	2250	—	94
Šmartno p. Kran.	20960	81	22841	97	43802	78	10574	06	5599	79	13426	43	6864	67	140
Šmartno p. Litiji	19271	94	18939	67	38211	61	9420	—	7711	62	5974	50	2180	—	280
Šmartno p. Šm. goro	7485	07	6398	10	13883	17	952	—	694	—	5700	—	420	—	53
Šturije	13881	92	14519	73	28401	65	3600	15	6343	29	7975	—	4320	52	350
Št. Vid p. Vipavi	2271	08	4159	47	6430	55	1710	—	93	—	3065	—	160	—	80
Šmartno ob Paki															
Št. Jurij p. Kr. .															
Št. Jurij ob j. žel.															
Št. Ilj p. Turj. . .															
Št. Jurij p. Kum															
Št. Rupert															
Šibenik															
Škocijan															
Štokovci															
Št. Vid n. Ljub.															
Šmarje															
Trebnje	27211	61	22889	53	50101	14	5333	20	2260	21	20400	—	531	77	154
Tinjan	344	11	377	—	721	11	160	—	64	—	313	—	76	—	247
Tomaj	14157	06	13826	40	27983	46	10121	32	868	50	2110	—	920	—	585
Tomiselj	6253	14	6062	18	13315	32	3462	—	3762	18	2200	—	1480	—	325
Toplice	9774	96	6115	34	15890	30	4742	—	3353	—	2600	—	1640	—	—

I m e	Pre-jemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Trilj	15569	17	18489	34	34058	51	1875	—	1750	93	14457	—	3169	70	770
Trnovo	26864	96	29732	16	56597	12	15726	65	17142	80	10862	89	3793	34	833
Tučepi	2491	61	2483	60	4975	21	—	—	—	—	2130	—	112	54	138
Tunice	3472	57	2302	22	5774	79	903	—	350	06	950	—	440	—	48
Trata	9033	42	9471	87	18505	29	9000	46	38	22	2000	—	—	—	16
Trebče															
Trebelno															
Trzič															
Tržišče															
Velika nedelja	1704	24	1634	—	37921	42	1670	—	480	—	490	—	—	—	42
Velke Lašče	133542	58	129609	25	263151	83	28020	87	16234	72	32178	—	35389	84	354
Vel. Lošinj	3623	24	3649	84	7273	08	38	—	1242	49	1400	—	322	—	106
Videm	5214	07	5144	56	10358	63	1094	—	3715	12	1400	—	1625	—	195
Vipava	112483	46	119847	36	232330	82	36806	33	26946	59	51657	—	57703	—	1262
Višnja gora	62484	68	63645	54	126130	22	39895	39	24995	16	37606	—	14542	06	627
Vodice	82484	22	81888	24	164736	46	44454	02	45654	21	17310	—	8041	41	157
Vodice (Dalm.)	2438	90	2354	—	4792	90	2192	10	928	87	1222	98	36	95	—
Vojsko	967	77	1818	48	2786	25	420	—	417	86	1400	—	193	60	48
Vrbnik	2159	23	3707	06	5866	29	1690	73	3320	73	360	—	376	—	365
Vrhnika	42574	75	37290	05	79864	80	20628	69	13520	78	6553	88	11605	03	—
Vurbeig	2468	—	2002	87	4470	87	2244	—	1314	34	680	—	100	—	61
Vič	20419	03	20326	11	40770	46	12219	27	683	66	11200	—	70	—	38
Velikovec	75079	50	67759	76	142839	26	22259	09	16924	40	12116	05	12028	61	616
Vabriga															
Vače															
Vinjani															
Višnjan															
Vrlika															
Vrvari															
Zaostrog	1751	02	3406	19	5157	21	404	24	170	—	2057	46	384	—	2
Zg. Tuhinj	16139	23	15590	—	31729	23	10347	—	3823	62	3753	35	4820	34	197
Zibika	4794	34	302	82	5097	16	1026	—	166	17	—	—	240	—	83
Zreče	6238	18	6192	58	12430	76	1699	—	1460	—	3600	—	—	—	31
Zagorje ob Savi															
Zagradec															
Zatičina															
Zg. Besnica															
Zrenj															
Žiće	2023	49	2341	71	4365	20	1794	—	460	—	220	—	121	—	74
Žminj	7180	33	10209	87	17390	20	2000	—	4600	—	3000	—	2780	21	323
Žužemberk	39450	30	31909	90	71360	20	12176	70	17781	71	9930	—	8464	59	—
Živogošče	289	26	2700	60	2989	86	—	—	—	—	2700	—	—	—	49
Žiri	12613	13	16987	56	29600	69	8869	20	9080	28	7880	—	2710	—	286
Župa-Raščane															

„Bohemia“ delniška banka v Pragi. Ústřední banka českých spořitelien (Osrednja banka českih hranilnic) je dobila dovoljenje k vstanovitvi gori imenovanega zavoda, ki bo imel v prvi vrsti nalogo regulacije denarnega prometa

slovanskih izseljencev in to pred vsem iz Združenih držav Severo-ameriških. Pripravljalna dela, ki so se vršila že dlje časa, bodo v kratkem dokončana, nakar bodo podana javnosti podrobnejša poročila.